

OPINNÄYTETYÖ

Perehdytyskansio Kotico Oy:n Kotipiha yksikölle

Laura Koljonen

Yhteisöpedagogi
(210 op)

9/2023

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi

Tekijät: Laura Koljonen

Opinnäytetyön nimi: Perehdytyskansio Kotico Oy:n Kotipiha yksikölle

Sivumäärä: 27 ja 1 liitesivua

Työn ohjaaja: Sirpa Ali-Melkkilä

Työn tilaaja: Kotico oy

Tässä opinnäytetyössä tehtiin Kotico Oy:n Kotipiha yksikölle paranneltu perehdytyskansio. Kotipiha on vuonna 2022 avattu lastensuojeluyksikkö ja uutena yksikkönä heillä oli tarve paranneltulle perehdytyskansiolle. Yksiköllä oli jo perehdytyskansio ja sitä käytettiin uuden kansion pohjana.

Kotico Oy on yksityinen, erilaisia sosiaali- ja terveystyöpalveluita tuottava yritys, jolla on useampi yksikkö eri puolilla Suomea. Koticon arvoihin kuuluu muun muassa kotimaisuus ja ammattimaisuus. Kotipiha on Koticon Oy:n Askolassa sijaitseva eriyisen tason lastensuojeluyksikkö.

Opinnäytetyössä hyödynnettiin vanhaa perehdytyskansiota, jota analysoitiin ja muokattiin helppolukuisemmaksi ja kattavammaksi. Lisäksi vertailtiin perehdytyskansiota Kotico Oy:n toisen yksikön perehdytyskansioon ja tehtiin tarpeelliseksi koettuja lisäyksiä. Koska tavoitteena oli tehdä työntekijöitä palveleva perehdytyskaniso, myös heiltä kysyttiin, mitä he toivovat kansion sisältävän ja millaisessa muodossa.

Työntekijöiltä saamista vastauksista selvisi, että vastanneet pitivät vanhaa perehdytyskansiota epäjohdonmukaisena ja vajavaisena. Lisäksi toivottiin, että asiat esitettäisiin selkeästi, ytimekkäästi, mutta kattavasti kaikista arjen tilanteista. Vanhaa kansiota analysoimalla todettiin myös, että se sisälsi paljon päällekkäisyyksiä ja vaikeasti tulkittavaa tekstiä.

Tuotoksena opinnäytetyöstä syntyi tilaajalle uusi, kattava ja selkeämpi rakenteinen perehdytyskansio.

Asiasanat: lastensuojelu, perehdyttäminen, työntekijät

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community Educator

Author: Laura Koljonen
Title: Orientation guide to Kotico Oys unit Kotipiha
Number of Pages: 27 and 1 attachment pages
Supervisor: Sirpa Ali-Melkkilä
Commissioned by: Kotico oy

This thesis was about making better orientation guide to KoticoOys unit called Kotipiha. Kotipiha is a children's protection unit that was opened in 2022. As a new unit they had a need for a better orientation guide.

Kotico Oy is private enterprise that offers different kinds of social and health care services. They have several units across Finland. Kotipiha is located in Askola and it is a special level child welfare institution.

The units old orientation guide was utilized in the thesis. It was analyzed and modified easier to read and more coverage. Also Kotico Oy.s another units guide was compared and the needed additions were made. Because the goal was make an orientation guide that serves the employers, their opinion for the contents and structure was asked.

From the employers answers emerged that they find the old guide as discrepant and defective. They also hoped that the matters were expressed clearly and pithily but comprehensively from every circumstance from the ordinary days in life. By analyzing the old guide it was noticed that the old guide included lots of redoublement and hardly interpret text.

As a result for the thesis, new more comprehensive and more structured orientation guide was made for the orderer.

Keywords: child welfare, orientation, employees

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS.....	4
1 JOHDANTO	5
2 TILAAJA JA TYÖNTARVE	7
3 TIETOPOHJA	9
3.1 Laki	9
3.2 Lastensuojelu	10
3.3 Sijaishuolto	10
3.4 Lapsen sijoittaminen	11
3.5 Erityistason yksikkö.....	12
3.6 Omavalvonta	12
3.7 Perehdyttäminen	13
4 MENETELMÄT.....	14
4.1 Aineistonhankintamenetelmät.....	14
4.2 Aineiston analysointi	16
5 TULOKSET	19
6 TUOTOS.....	22
7 POHDINTA	24
8 LOPUKSI.....	26
LÄHTEET	27

1 JOHDANTO

Vuonna 2022 Suomessa oli sijoitettu kodin ulkopuolelle 17 885 lasta, joista 8457 lasta oli sijoitettu laitoksiin (THL 2023a). Montaa asiaa lastensuojelulaitoksien toiminnassa ohjaa lastensuojelulaki, sosiaalihuoltolaki sekä aluehallintoviraston asettamat määräykset. Suomessa on satoja lastensuojelulaitoksia, joissa kaikissa on erilaiset työntekijät ja asukkaat, jonka takia monia asioita voidaan tehdä eri tavoin. Sen takia on tärkeää, että jokainen työntekijä saa riittävän perehdytyksen ja, että kaikki yhdessä sovitut käytänteet ovat koottuna yhteen paikkaan. Tästä syystä jokaisella työpaikalla, kuten myös lastensuojelulaitoksilla, on hyvä olla perehdytyskansio tukemassa uuden työn aloittamista. Riittävä perehdyttäminen on myös jokaisen esimiehen velvollisuus (Työturvallisuuslaki 2002/738, §14). On myös esimiehen etu, että työntekijät perehdytetään nopeasti, mutta laadukkaasti, sillä näin saadaan työntekijän täysi potentiaali nopeasti käyttöön sekä ehkäistään mahdollista työssä uupumista (Sirkiä & Klen 2022).

Kotico Oy. on suomalainen yritys, joka tuottaa yksityisiä sosiaali- ja terveystalvveluita. Kotico Oy:llä on Askolassa lastensuojelun sijaishuollon erityistason yksikkö, Kotipiha, joka avattiin maaliskuussa 2022. Uudella työyhteisöllä menee aikaa löytää omat, heille sopivat käytänteet ja lisäksi uudet asukkaat saattavat vaikuttaa niihin myös. Tästä syystä perehdytyskansiota on näiltä osin koottu vähitellen, osa osalta. Se on johtanut siihen, että perehdytyskansioista on tullut epäjohdonmukainen ja siellä on paljon päällekkäisyyksiä. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on käydä läpi olemassa olevaa perehdytyskansiota ja tehdä siitä yhtenäinen, selkeä ja helposti lähestyttävä kokonaisuus, josta tarvittava tieto löytyy helposti ja nopeasti. Kun kaikilla työntekijöillä on selkeästi tiedossa kaikki tarvittava, on työskentely mielekkäämpää ja tehokkaampaa. Myös asiakkaiden kannalta on tärkeää, että kaikki aikuiset toimivat samalla tavalla, johdonmukaisesti.

Tavoitteena opinnäytetyöllä on selvittää, millä keinoilla saadaan aikaan perehdytyskansio, joka aidosti helpottaa sekä uusia, että vanhoja työntekijöitä. Ensimmäinen versio perehdytyskansioista tehdään selkeyttämällä olemassa olevaa materiaalia ja kokoamalla se yhteen. Lisäksi siitä tehdään vertailua Kotico Oy:n toisen yksikön perehdytysmateriaaliin. Sen pohjalta tehdään tarpeelliseksi katsottuja lisäyksiä. Tämän jälkeen tavoitteen on kerätä työntekijöiltä mielipiteitä sekä sisällöllisiin, että esitystapaan liittyviin seikkoihin. Lopuksi uudesta versiosta pyydetään vielä palautetta mahdollista jatkojalostamista varten. Opinnäytetyössä kuvaan perehdytyskansion kehittämisprosessia sekä aihealueeseen liittyvää teoriaa.

Olen itse työskennellyt Kotico Oy:n Kotipiha-yksikössä lähes sen aukeamisesta asti, joten talon tavat ovat minulle tuttuja, joka helpottaa perehdytyskansion kokoamista. Kotipihassa ollaan yleisesti ottaen hyvin koulutusmyönteisiä ja olenkin saanut koko työyhteisöltä tukea opintoihini. Olin iloinen, kun sain luvan tehdä opinnäytetyöni Kotipihaan ja siitä, että aihe tuli työpaikkalähtöisesti sieltä. Aihe oli myös helposti lähestyttävä, sillä olen toisessa työssäni tehnyt pienimuotoisen perehdytysoppaan koulunkäynninohjaajille. Oma kokemukseni on, että mitä yksityiskohtaisempi perehdytysmateriaali on, sitä parempi. Monesti olen ollut tilanteessa, jossa uusi työntekijä ei ole ollut tietoinen jostakin käytänteestä, koska vanhoille työntekijöille se on niin arkipäiväistä, ettei sitä tajua erikseen kertoa. Lisäksi uudessa työpaikassa aloittaessa ei voi mitenkään sisäistää kaikkia asioita kerralla, joten on hyvä olla paikka, josta asioita voi käydä tarvittaessa tarkistamassa.

2 TILAAJA JA TYÖNTARVE

Kotico Oy. on vuonna 2019 Seinäjoella perustettu suomalainen yritys, joka tuottaa yksityisiä sosiaali- ja terveystalvaeluita. Sen tuottamia palveluita ovat sijaishuollonpalvelut, perhekuntoutus sekä erilaiset avopalvelut kuten perhetyö ja neuropsykiatrinen valmennus. Kotico Oy:n arvoja ovat kotimaisuus, laadukas työ sekä avoimuus. Avoimuudella tarkoitetaan sitä, että yrityksen toiminnasta ja laadusta vastataan avoimesti, niin sanotusti omilla kasvoilla. Kotico Oy:n palvelut ovat myös Avainlippu-palveluita. Jokainen asiakas huomioidaan palveluissa yksilönä ja tehdään tiivistä yhteistyötä asiakkaan verkostojen kanssa. Kotico Oy. on laajentanut toimintaansa kahden vuoden sisällä myös Etelä-Suomeen sekä Keski-Suomeen. (Kotico 2023.)

Opinnäytetyöni sijoittuu Kotico Oy:n lastensuojeluyksikkö Kotipihaan, Askolassa. Yksikkö avattiin maaliskuussa 2022. Kotipiha on erityistason yksikkö, joka tarkoittaa sitä, että ohjaaja resurssi on hieman korkeampi perustason yksiköihin verrattuna, sillä asiakkailla on usein erilaisia haasteita kuten mielenterveyden ja käytöksen häiriöitä. Monilla asiakkailla on myös neuropsykiatrisia häiriöitä, kuten autismin kirjoja tai tarkkaavuuden häiriöitä. Erityistason yksiköiden, kuten kaikkien muidenkin lastensuojeluyksiköiden, enimmäisasiakasmäärä on seitsemän ja vakituisia työntekijöitä tulee tällöin olla myös seitsemän (Lastensuojelulaki 2007/417, §59). Itse olen työskennellyt Kotipiha -yksikössä niin sanottuna keikkatyöntekijänä lähes yksikön avaamisesta lähtien, tehden vuoroja melko säännöllisesti ja kesät lähes täyttä työaika. Yli vuoden kokemus yksikön toiminnasta on helpottanut huomattavasti uuden perehdytyskansion koamista, koska jokaista yksityiskohtaa ei ole tarvinnut tarkistaa muilta työntekijöiltä.

Aloittaessani opinnäytetyötä Kotipihalla oli perehdytyskansio, jota oli koottu pala palalta, pikkuhiljaa. Tästä syystä se ei esimerkiksi ollut kaikilta osin täysin yhtenäinen eikä johdonmukainen. Lukijana ensimmäisiä huomioita oli, että osa tekstistä oli suoraan lakitekstiä ja näin ollen hieman hankalaa luettavaa. Sisällysluettelo siinä oli, mutta se ei kertonut lukijalle, mitä osiot varsinaisesti sisälsivät. Vanhassa perehdytyskansiossa oli myös paljon toistoa siten, että samat asiat kerrottiin eri osioissa. Kaikkien työntekijöiden, myös tuntityöntekijöiden, tulee allekirjoittaa lukeneensa perehdytyskansio, jolla esimies varmistuu siitä, että työntekijä on tietoinen kansioista ja sen sisällöstä. Perehdytyskansion lisäksi Kotipihassa on käytössä myös perehdytysloMAKE vakituisille työntekijöille, johon on listattu kaikki asiat, joista tulee työntekijälle antaa

perehdytystä. Tämän avulla voidaan seurata, että kaikki tarpeellinen on käyty läpi. Lisäksi siihen kirjataan, milloin esimies pitää työntekijän kanssa perehdyttämisen seuranta- ja arviointi-, koeaika- sekä loppukeskustelut.

3 TIETOPOHJA

Tässä opinnäytetyössä pyritään tuottamaan työntekijöitä palveleva perehdytyskansio lastensuojeluyksikköön ja pohtia, miten sellainen saadaan tuotettua. Lastensuojelutyöhön kuuluu paljon omaa ammattisanastoa, jossa termit usein sekoitetaan toisiinsa tai niitä pidetään toistensa synonyymeina. Tämän kappaleen alaluvuissa avataan lastensuojelun laitostyön sekä siihen työhön perehdyttämisen kannalta tärkeimpiä käsitteitä.

3.1 Laki

Lastensuojelua ja sen toteuttamista ohjailevat monet lait. Tällaisia ovat: lastensuojelulaki, sosiaalihuoltolaki, laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, hallintolaki sekä perustuslaki. **Lastensuojelulaki** sekä **laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista** linjaavat lastensuojelun toimintaa ja sen toteuttamista asiakaslähtöisesti ja tasavertaisesti. **Sosiaalihuoltolaki** määrittelee, millaisia palveluita kunnan tulee järjestää. Lastensuojelutyö sekä lastensuojelun sijaishuollon palvelut ovat yksiä niistä. **Hallintolaki** ohjailee viranomaisten toimintaa, joka koskee myös lastensuojelutyön viranomaisia. Esimerkiksi sitä, että asiakasta on kuultava päätöksissä ja kaikkien päätösten tulee olla perusteltuja. Sijaishuoltoa ja sen työtä ajateltuna rajoitustoimenpiteet ovat myös tällaisia päätöksiä, joista asiakasta tulee kuulla. **Perustuslaki** vaikuttaa lastensuojeluun siten, että lastensuojelutyötä tulee toteuttaa niin, että lapsen perustuslailla määrätyt oikeudet toteutuvat. Joissakin tilanteissa kuitenkin voidaan rajoittaa tiettyjä lapsen perusoikeuksia, kuten vapaata liikkumista, jos se on perusteltua ja edistää lapsen turvallisuutta. (Minilex 2023.) Lisäksi lastensuojelun tietyissä tehtävissä toimimiseen on määriteltä lakeja kuten **laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä**. Tällä lailla taataan se, että tiettyjä vastuullisia virkoja hoitavat asiantuntevat alan ammattilaiset. (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä 817/2015, §1.) Suomessa on määrätty myös **laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä**. Tämä laki määrää sen, että kaikilta, jotka työskentelevät lasten kanssa ilman heidän vanhempiansa läsnäoloa, tulee tarkistaa rikosrekisteri. Lastensuojelun sijaishuollon lisäksi tällaisia töitä ovat esimerkiksi opetus- ja nuorisotyö. (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 2002/504, §1.)

3.2 Lastensuojelu

Lastensuojelu on käsitteenä hyvä avata, koska se on kovin laaja käsite ja kattaa paljon muutakin kuin sijaishuollon tai kunnan sosiaalityöntekijöiden tekemän työn. Lastensuojelulla tarkoitetaan valtion ja kuntien lakisääteistä palvelua lapsiperheille, jonka tarkoituksena on valvoa ja tukea lasten kasvatusta. Lisäksi siihen kuuluu myös ehkäisevä lastensuojelu, joka käsittää esimerkiksi erityisopetuksen sekä neuvolapalvelut. (THL 2023b.) Hyvinvointialue vastaa lastensuojelun toimeenpanosta. Laissa on myös erikseen mainittu, että lastensuojelua järjestettäessä, on pidettävä huolta siitä, että hyvinvointialueen kaikilla kunnilla on riittäviä palveluja. Tarvittaessa kuntien tulee tehdä yhteistyötä muiden kuntien, toimijoiden ja viranomaisten kanssa, jotta palvelut ovat riittäviä. (Lastensuojelulaki 2022/610, §11).

Lastensuojelulaitokset, kuten Kotipiha-yksikkö, ovat merkittävä osa lastensuojelua. Lastensuojelulaitokset ovat osa lastensuojelupalveluiden sijaishuoltoa ja isoa osaa niiden toiminnasta määrittää lastensuojelulaki. Laitostyössä monet lastensuojelun eri toimijat ovat merkittäviä yhteistyökumppaneita.

3.3 Sijaishuolto

Maallikkona kuulee harvoin puhuttavan sijaishuollosta. Usein kuulee puhuttavan vain lastenkodeista tai laitoksista. Tämän takia käsite on tärkeä avata. Sijaishuollolla tarkoitetaan tilannetta, jossa sosiaalihuollon johtavat viranhaltijat, ovat sitä mieltä, että lapsen tai nuoren terveyden ja kehityksen kannalta lapsen ei ole enää hyvä asua kotona. Sijaishuoltoa voidaan toteuttaa perhehoitona, ammatillisessa perhekodissa tai lastensuojelulaitoksessa. (THL 2023c.) Lapsen tai nuoren ollessa sijaishuollossa, tulee hänelle järjestää opetusta varhaiskasvatus-, perusopetus-, ja oppivelvollisuuslaissa säädettyyn tapaan. Tämä tarkoittaa sitä, että myös lyhyen sijoituksen aikana lapsen tulisi saada opetusta. (Lastensuojelulaki 2020/1242, §52 a.)

Kotico Oy. n Kotipiha on erityisen tason sijaishuollon yksikkö. Se tarkoittaa sitä, että siellä asuu maksimissaan seitsemän kodin ulkopuolelle sijoitettua tai huostaanotettua lasta. Suomessa sijaishuollon laitoksista pyritään tekemään mahdollisimman kodinomaisia ja Kotipiha yksikkö onkin perustettu vanhaan isoon omakotitaloon. Myös koulua käydään tavallisesti kunnan tai yhteistyökuntien järjestämissä kouluissa.

3.4 Lapsen sijoittaminen

Lapsen sijoittaminen tarkoittaa sitä, että lapsi on sijaishuollossa, kodin ulkopuolella. Sijoittaminen voi kuitenkin tapahtua kolmella eri tavalla: kiireellisenä sijoituksena, avohuollon tukitoimena tai huostaanotona. Nämä eri termit menevät usein sekaisin tai niitä pidetään samoina asioina. **Kiireellisessä sijoituksessa** lapsella on jokin välitön vaara kuten vanhemman päihteenkäyttö tai lapsi on jätetty heitteille. Tällöin sosiaalityöntekijät päättävät kiireellisestä sijoituksesta, mutta tämä on aina väliaikainen päätös ja voi aivan maksimissaan kestää 60 päivää. Tavallisesti kuitenkin enintään 30 päivää. Kiireellisen sijoituksen aikana sosiaalityöntekijät selvittävät, voivatko kotiolot muuttua lapsen eduksi niin, että lapsi voisi palata kotiin. Jos näin ei tapahdu, aletaan valmistelemaan huostaanottoa. **Huostaanotossa** lapsen virallinen hoito ja kasvatustuu siirtyy sijoituspaikkaan, joka voi olla joko perhehoito tai sijaishuollon yksikkö. Huostaanotto valmistellaan aina yhdessä perheen kanssa, mutta jos perhe ei ole yhteistyökykyinen, siitä voi päättää hallinto-oikeus. **Avohuollon tukitoimena** lapsi voidaan sijoittaa joko yksin tai perheen kanssa. Tällöin sijoitus on aina lyhytaikainen ja tehdään yhteistyössä perheen kanssa. Yksin sijoittamisen tarve voi olla aiheellinen esimerkiksi, jos vanhempi sairastuu siten, että lapsen hoito ei ole mahdollista. (Lastensuojelu.info 2023.)

Kotipihaan lapset voivat tulla kiireellisesti tai avohuollon tukitoimena sijoitettuna tai huostaanotettuina. Missään edellä mainituista vaihtoehdoista lapsen suhde vanhempiin ei katkea vaan sitä yritetään tukea. Lapsia voidaan viedä tapaamisiin ja vanhemmat ovat tervetulleita myös yksikköön vierailemaan. Vanhempiin pyritään pitämään tiivistä yhteyttä.

3.5 Erityistason yksikkö

Sijaishuollon laitosmuotoiset palvelut jaotellaan lasten arjessa tarvitseman tuen mukaan kolmeen ryhmään: perus-, vaativan- ja erityistason yksiköihin. Joskus voi olla epäselvää, milloin kyseessä on minkäkin tasoinen yksikkö. Käytännössä jaottelu näkyy henkilömitoituksessa, erilaisissa erikoistumisissa sekä kustannuksissa. Asiakaskunnassa erityistason yksikkö tarkoittaa sitä, että yksikön asiakkailla on joitakin haasteita arjessa, joihin hän tarvitsee tukea. Asiakkailla on usein myös mielenterveys-, käytös- tai neuropsykiatrisiahäiriöitä. THL:n teettämän kyselyn mukaan suomessa hieman yli puolet yksiköistä on erityistason yksiköitä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020.)

Kotipihassa erityistason yksikkönä oleminen näkyy siten, että työntekijäresurssi suhteessa lapsiin on 1:1,3, vastaavan luvun esimerkiksi perustason yksikössä ollessa 1:1 ja vaativan tason yksikössä 1:2 (Hyvinvointiala 2019). Lisäksi Kotipihan asiakkailla on lähes kaikilla jonkinlaisia haasteita arjessa toimimisessa ja monella on neuropsykiatrisia häiriöitä tai niitä tutkitaan parhaillaan.

3.6 Omavalvonta

Sosiaali- ja terveystalvluita tuottavan paikan tulee suorittaa omavalvontaa, jolla pyritään seuraamaan palvelun laatua ja turvallisuutta sekä asiakkaan itsemääräämisoikeuden toteutumista. Siihen velvoittavat myös useat eri lait. Tätä varten tulee kirjata omavalvontasuunnitelma. (Aluehallintovirasto 2023.) Omavalvontasuunnitelman yksi merkittävä osa on, vuonna 2019 voimaan astuneen lain velvoittama, hyvää kohtelua koskeva suunnitelma. Se velvoittaa yksikköä käymään sijoitettuna olevien lasten kanssa läpi esimerkiksi turvallisuuteen ja kasvatukseen liittyviä asioita. (Lastensuojelulaki 2007/417, §61 b.)

Kotipihassa omavalvontaa suoritetaan mm. kuukausittain tilanteen niin salliessa teetetyllä kyselyllä. Sen tekee lapsi, vanhemmat sekä mahdollisuuksien mukaan lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Lisäksi monia asioita, kuten lääkehoitoa ja siivoamista seurataan listoilla,

joihin tulee työntekijöiden kuittaukset. Lisäksi työntekijät ovat velvollisia ilmoittamaan, jos toiminnassa on joitakin puutteita.

3.7 Perehdyttäminen

Opinnäytetyön keskeinen teema on perehdyttäminen. Sillä tarkoitetaan työelämässä sitä, että uudelle työntekijälle kerrotaan, kuinka hänen tulee työtä tehdä ja mitä häneltä odotetaan. Työnantaja on velvollinen perehdyttämään työntekijä siten, että työtä on turvallista tehdä. Työnantaja on myös velvollinen kertomaan työssä mahdollisesti esiintyvistä haitta- ja vaaratekijöistä. (Työturvallisuuslaki 2002/738, §14.) Sen lisäksi, että lastensuojelussa uutta työntekijää palkatessa tulee katsoa, että työntekijät ovat päteviä työhönsä, tulee antaa heille riittävää perehdytystä. Asiakkaalle ei saa koitua laitoshoidossa haittaa, kuten turhia rajoitustoimenpiteitä, henkilökunnan osaamisen puutteen takia. (Lastensuojelulaki 2007/417, §60.)

Tehokas perehdyttäminen lisää työntekijöiden työhyvinvointia, kun he tietävät, mitä heiltä odotetaan ja mitä heidän työtehtäviinsä kuuluu. Lastensuojelun keskusliiton selvityksessä vuodelta 2021 on summattu kansainvälisiä tutkimuksia lastensuojelun työntekijöiden työhyvinvoinnista ja tutkimukset ovat olleet hälyttäviä. Lastensuojelussa työskentelevillä on hyvin korkea riski kärsiä työuupumuksesta. Eritoten riittämätöntä koulutusta ja perehdytystä koettiin saavan väkivaltatilanteisiin. Toistuvat väkivaltatilanteet ja niiden uhka olivat myös merkittävänä tekijänä työuupumukseen lastensuojelualalla. (Tiili & Kuokkanen, 2021.)

Perehdyttämiselle tulisi aina asettaa myös tavoitteita ja määritellä, mihin perehdyttämisellä pyritään. Tavoitteiden määrittelyssä merkittävässä osassa on se, että ovatko työntekijät lähtökohteisesti usein vaihtuvia, vai pyritäänkö työntekijöitä sitouttamaan pidempiaikaisesti. (Eklund 2018, 26.) Kotipihassa ensimmäisen perehdyttämisen hoitaa usein uuden työntekijän kanssa vuorossa oleva ohjaaja ja tukena on perehdytyskansio. Pääsääntöisesti ensimmäinen vuoro pyritään kuitenkin järjestämään siten, että paikalla on vastuuhjaaja. Vakituiset työntekijät seuraavat ja täyttävät esimiehen kanssa perehdyttämissuunnitelmaa, jolla seurataan sitä, että työntekijä saa perehdytyksen kaikkeen tarvitsemaansa.

4 MENETELMÄT

4.1 Aineistonhankintamenetelmät

Dokumenttianalyysi

Opinnäytetyön aineistona ovat pääasiassa erilaiset valmiit dokumentit, jolloin menetelmänä on dokumenttianalyysi ja sen alalajina sisällönanalyysi. Tässä opinnäytetyössä yksikön vanhan perehdytyskansion sisältöä, rakennetta ja ulkoasua analysoitiin ja eriteltiin. Sitä kautta lähdettiin työstämään perehdytyskansioista selkeämpää kokonaisuutta. Opinnäytetyön valmiina tuotteena tulevan perehdytyskansion pohjana toimii yksikön vanha perehdytyskansio, joka on saatavilla kaikille työntekijöille. Oli järkevää käyttää vanhaa pohjaa, koska sinne oli kerätty aineistoa yrityksen muiden yksiköiden perehdytyskansioista. Näin ollen varmistutaan siitä, että perehdytyskansiot ovat ainakin jossakin määrin samantapaisia ja, että myös Kotipihan uudessa perehdytyskansiossa noudatettaisiin yrityksen periaatteita ja arvoja.

Dokumenttianalyysi jaetaan perinteisesti kahteen tapaan: sisällönanalyysiin ja sisällön erittelyyn. Sisällönanalyysissä tulkitaan analysoitavan aineiston sisällön merkityksiä ja tehdään niistä päätelmiä. Tarkoituksena on tällöin valmiista dokumentista kerätä tietoa uutta aineistoa varten. Sisällön erittelyn määritelmästä on jonkin verran erimielisyyksiä. Yhdistävänä tekijänä eri tutkijoiden mielipiteille on se, että tekstistä tutkitaan systemaattisesti jotakin teemaa ja sen esiintymistä. Esimerkiksi kuinka monta kertaa jokin asia mainitaan aineistossa. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Kun käytetään valmiiksi olevaa tietoa ja aineistoa, puhutaan sekundääriaineistosta. Silloin tutkija, eli tässä tilanteessa opinnäytetyön tekijä ei ole itse kerännyt analysoimaansa aineistoa, vaan analysoimisen kohteena on jokin valmis aineisto. (Luostarinen & Väliaverron 1991, 198–199.) Dokumenttianalyysin tarkoituksena on lisätä sisällön informaatioarvoa ja se voidaan saada aikaan myös tiivistämällä ja selkeyttämällä. Tavoitteena saada aineistoon lisää selkeyttä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015, 136.)

Yhteiskehittävä toiminta

Tuotoksena syntyvän perehdytyskansion on tarkoitus olla apuna sekä tuleville, että vanhoille työntekijöille, joten tarpeellista on myös ottaa huomioon heidän mielipiteensä siitä, mitä uuden kansion tulisi sisältää ja miten. Opinnäytetyötä työstettiin kesällä, mikä rajasi aineistonkeruu mahdollisuuksia. Kesällä henkilökunnalla ei ole palaveria, joissa voitaisiin istua alas ja pohtia näitä asioita. Näin ollen yritettiin löytää tapa, jolla olisi mahdollista saada työntekijöiden mielipiteitä hektisessä arjessa. Kesällä arki on sijaishuollossa usein hektisempää, sillä asiakkaat eivät ole koulussa tai päiväkodissa.

Yhteiskehittävä toiminta on hyvä menetelmä, kun halutaan saada koko työyhteisö mukaan kehittämisprosessiin. Yhteiskehittävä toiminta voi parhaimmillaan edistää luottamusta ja kuulua tulemistä työyhteisössä. Menetelmäksi valikoitui tekniikka nimeltä toivelistatekniikka, jossa asiakkaan oma toive saadaan hyvin kuuluviina ja saadaan kehitysideat suoraan kohderyhmältä. Tämä menetelmä saattaa tuottaa paljon ideoita, sillä se antaa asiakkaalle vapauden ajatella, mitä haluaa, ilman mitään rajoituksia tai vaatimusta tehdä jotakin itse asian eteen. (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2015, 158, 172.)

Se toteutettiin siten, että laitettiin kansioon erivärisiä A4-papereita kuvaamaan kolmea eri otsikkoa: 1) Sisältö 2) Rakenne 3) Muuta. Otsikoissakin haluttiin pysyä mahdollisimman pienessä määrässä, jotta vastaajalle olisi mahdollisimman vaivatonta laittaa oma mielipide ylös. Osiot ohjeistettiin seuraavasti:

- 1) Sisältö: millaista tietoa perehdytyskansion tulisi sisältää tai puuttuuko mielestänne vanhasta kansioista jotakin
- 2) Rakenne: miten toivotte perehdytyskansion rakentuvan, myös pieniä huomioita voi esittää
- 3) Muuta: tuleeko teille mieleen muuta perehdytyskansioon liittyvää

Kun ensimmäinen versio perehdytyskansioista valmistui, pyydettiin työyhteisöltä jälleen kommentteja ja toiveita. Palautetta toivottiin sekä toimivista, että toimimattomista osioista sekä

asiavirheistä. Asiasta tiedotettiin ja pyydettiin palautetta myös työyhteisön yhteisellä viestintäkanavalla, mutta siitä huolimatta viikon sisällä ei saatu yhtäkään palautetta. Palautetta saatiin kuitenkin opinnäytetyön työpaikkaohjaajana toimivalta yksikönjohtajalta sekä vastuuhjaajalta, joka vastaa pitkälti yksikön perehdyttämiseen liittyvistä asioista.

Vertailukehittäminen

Ihmisille on hyvin tyypillistä vertailla omaa ja muiden toimintaa keskenään ja toisinaan myös kehittää omaa toimintaa sen mukaan. Tästä on kehitetty järjestelmällinen prosessi, benchmarking eli vertailukehittäminen, jolla voidaan kehittää melkein mitä tahansa, johon on jokin vertailukohde. Esimerkiksi markkinointi tai rekrytointiprosessi. Menetelmän ideana on verrata oman yrityksen, työpaikan tai tutkimuskohteen toimintaa johonkin samanlaiseen ja poimia sieltä toimintamallit, jotka toimivat paremmin. Tärkeä osa benchmarkkausta on olla nöyrä ja löytää kohde, joka on omaa kehittämisenkohdetta huomattavasti parempi. (Tuominen 2011.)

Tässä opinnäytetyössä hyödynnettiin saman yrityksen eri yksikön perehdytysmateriaalia siinä, mitä työstettävä uusi perehdytyskansio voisi sisältää. Vertailussa haluttiin käyttää saman yrityksen perehdytyskansiota, jotta nähtiin, minkä tyyppisiä kansioita muissa yksiköissä on ja, että ne olisivat samantyyppisiä. Työskentely aloitettiin vertaamalla sisällysluetteloita ja sen jälkeen verrattiin kansioden sisältöä tarkemmin.

4.2 Aineiston analysointi

Dokumenttianalyysi

Koska Kotipiha yksiköllä oli jo ennestään perehdytyskansio, koettiin parhaaksi, että sitä käytetään uuden perehdytyskansion pohjana. Kansiota ei ollut digitaalisessa muodossa, joten se käytiin läpi ja kohta kohdalta mietittiin, onko se tarpeellinen tai voisiko asian ilmaista tai muotoilla

muilla tavoin. Tavoitteena muotoilla teksti yksinkertaisempaan ja helpommin omaksuttavaan muotoon. Aineistoanalyysin yksi vaiheista on aineiston pelkistäminen, jonka tavoitteena on selkeyttää tekstiä ja lisätä sen informaatioarvoa (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015,139). Esimerkiksi kohdassa, jossa perehdytyskansiossa avataan kaikki käytössä olevat rajoitustoimenpiteet ja milloin niihin voidaan turvautua. Sen sijaan, että olisi kirjoitettu pitkiä virkkeitä kapulakielellä, tehtiin niistä uuteen kansioon luettelo muotoisia. Koettiin, että siinä muodossa se on helpommin tulkittavissa. Joistakin kohdista mietittiin, onko tieto edes tarpeellinen perehdytyskansiossa. Lisäksi vanhassa kansiossa oli myös paljon toistoa siten, että samat asiat toistuivat eri osioissa. Esimerkiksi ohjaajan erilaisia tehtäviä ja päivärutiineja listattiin useammassa kohdassa. Sisällöllisen muokkaamisen lisäksi selkeytettiin myös kansion rakennetta ja sisällysluettelo. Sisällysluettelo haluttiin muotoilla siten, että sen avulla tarvittu tieto löytyy kansioista nopeammin ja helpommin. Sisällön järjestykseen kiinnitettiin myös huomiota, silmällä pitäen sitä, mikä tieto on tärkeintä, kun uusi työntekijä aloittaa yksikössä työskentelemisen.

Yhteiskehittävä toiminta

Yhteiskehittäväksi menetelmäksi valikoitui toivelista tekniikka, koska koettiin, että se on työntekijöille helppo ja nopea tapa ilmaista mielipiteitään. Ääneen asiasta puhumisesta ja yhteisellä viestikanavalla muistuttamisesta huolimatta, ei saatu kyselyyn montaa vastausta, mutta ne mitä saatiin, oli sitäkin kattavampia. Aineistossa kävi ilmi, että vastanneet kokevat perehdytyskansion “sillisalaatiksi”, jossa asiat ovat epärelevantissa järjestyksessä. Uuteen perehdytyskansioon oli toivottu hyvin tarkat, mutta napakat ohjeet arjen tilanteisiin, lomakkeiden ja laitteiden käyttöön sekä eri roolien avaamista. Aineistoa läpi käydessä vertailtiin, löytyykö toivottu asia uudesta kansioista. Jos ei löytynyt, se lisättiin. Jos se löytyi, pohdittiin, vaatiiko se vielä enemmän avaamista.

Kun perehdytyskansioista oli saatu ensimmäinen versio valmiiksi, jätettiin se työntekijöille nähtäväksi ja pyydettiin samalla tavalla kommentteja ja toiveita. Myös yhteiselle viestintäkanavalle laitettiin viesti, että kansioista toivottaisiin palautetta, mutta tässä kohtaa ei viikon sisällä saatu yhtään palautetta, jota olisi voitu analysoida. Palautetta saatiin kuitenkin työpaikkaohjaajana toimivalta yksikön vastuuohjaajalta, joka oli keskustellut asiasta myös yksikön johtajan kanssa.

Hän oli tyytyväinen tekemääni työhön, joka kuvasi enimmäkseen yksikön arkityötä, mutta toivoi perehdytyskansioon myös esittelyä yrityksestä ja yksiköstä. Lisäksi hän halusi tiiviin kuvauksen lastensuojelusta ja sijoituksen eri muodoista, sillä Kotipihankin asiakkaaksi voi tulla montaa eri tietä.

Vertailukehittäminen

Koska vertailtu perehdytyskansio oli saman yrityksen, kuin tilaajana toiminut yksikkö, oli siinä paljon samoja osioita. Lisäksi Koticolla on hyviä omia ohjepaketteja. Koettiin, että niihin ei ole tarve kajota, vaan ne ovat hyvä lisä osana perehdytyskansiota. Yksi tällainen ohjepaketti on Nuoren hoito poikkeustilanteessa. Se sisältää seuraavat ohjeistukset:

- päihtynyt nuori
- itsetuhoinen nuori
- väkivaltaisesti käyttäytyvä nuori
- luvattomasti poissaoleva nuori
- vastentahtoisien nuoren kuljetus
- alle 12-vuotias lapsi on kadonnut/poistunut ohjaajien tietämättä yksiköstä
- Huoltaja tulee tapaamiselle voimakkaasti päihtyneenä tai on muuten epävakaa oloinen
- Huoltajaa ei tavoiteta kotiharjoittelun aikana / kotiharjoittelu keskeytetään huoltajasta johtuvasta syystä

Osa näistä asioista käsitellään myös esimerkiksi turvallisuus-osiossa sekä rajoitustoimenpiteistä kertovassa osiossa, mutta tässä valmiissa oppaassa kerrotaan lyhyesti ja ytimekkäästi, kuinka ohjaajan tulee toimia näissä tilanteissa. Toisella yksiköllä oli myös asiakkaita varten tehty esite rajoitustoimenpiteistä. Esitteessä oli selitetty lyhyesti ja nuorille sopivalla tavalla kukin rajoitustoimenpide ja mitä se nuoren osalta tarkoittaa ja milloin siihen voidaan päätyä. Toinen osio, jota ei löytynyt Kotipihan kansioista, oli päihdeohjelma työntekijöille.

5 TULOKSET

Dokumenttianalyysistä kävi ilmi, että olemassa oleva perehdytyskansio oli sekava, epäjohtomukainen sekä sisälsi paljon päällekkäisyyksiä. Lisäksi moni teksti oli lähes suoraan lakitekstistä tai muista virallisista asiakirjoista, ollen monessa kohtaa vaikeasti tulkittavaa ja lähestyttävää. Ensimmäinen toimenpide uuden perehdytyskansioon hyväksi olikin se, että kaikki olemassa oleva materiaali käytiin läpi ja kirjoitettiin lyhyempään ja helpommin ymmärrettävään muotoon sekä muotoiltiin uutta sisällysluetteloa (Liite 1). Alla oleva taulukko kuvaa sitä, mitä sisällysluettelon eri osioille tehtiin.

Taulukko 1 Vanhan perehdytyskansioon sisällysluettelo ja sille tehdyt muutokset

Vanhan perehdytyskansioon otsikko	Toimenpide
Rajoitustoimenpiteet, Nuoren hoito poikkeustilanteessa	Rajoitustoimenpiteet osioista tekstin selkeytys, hoito poikkeustilanteessa oli itsessään hyvä valmis ohjepaketti
Delegointisääntö	Liitetty rajoitustoimenpiteet osioon
Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma	Siirretty suunnitelmat osioon
Ohjaajien työn tueksi	Tekstiä selkeytetty ja poistettu päällekkäisyyksiä
Kouluyhteistyö	Siirretty suunnitelmat osioon
Toimintaohjeita	Yhdistetty ohjaajien työn tuoksi osion kanssa, tekstiä selkeytetty ja poistettu päällekkäisyyksiä
Omavalvontasuunnitelma	Siirretty suunnitelmat osioon
Toimintasuunnitelma/poistumisturvallisuussuunnitelma	Siirretty suunnitelmat osioon
Hyvän kohtelun suunnitelma	Siirretty suunnitelmat osioon

Kotipihan säännöt	Valmiit “huoneentaulu” tyyppiset versiot siirretty liitteisiin, muu oleellinen tieto siirretty työskentelyohjeisiin ja tekstejä selkeytetty ja poistettu päällekkäisyyksiä
-------------------	--

Uudessa perehdytyskansiossa suositettiin monessa kohtaa erilaisia listoja. Esimerkiksi rajoitustoimenpiteistä kertovassa osiossa listattiin seikkoja, jolloin jotakin rajoitustoimenpidettä voidaan tai tulee käyttää. Tai vaihtoehtoisesti millaisiin tilanteisiin sitä ei voi käyttää. Lisäksi kansioon koottiin joistakin tilanteista listoja vaihe vaiheelta, mitä tulee milloinkin tehdä. Esimerkiksi tilanteessa, jossa lapsi katoaa:

Jos lapsen ei saada yhteyttä eikä kukaan lähipiiristä (ystävät, vanhemmat jne.) ole tietoisia hänen olinpaikastaan:

1. Alle 12-vuotiaasta tulee etsitä, kunnes lapsi löytyy
2. Suunnitelma yksikönjohtajan tai päivystäjän kanssa
3. Tarkat kirjaukset Domaan
4. Ilmoitus sijoittajakunnan sosiaalipäivystäjälle
5. Katoamisilmoitus (ohje liitteenä). Huom! muista perua ilmoitus, jos lapsi löytyy
6. Lasta etsitään tiedossa olevista paikoista ja pyritään selvittämään olinpaikka
7. Jos lapsi on puhelimitse yhteydessä, ollaan yhteydessä joka vuorossa

Tällaisista listoista on työntekijöiden helppo seurata, että kaikki tarvittava tulee tehtyä. Vanhan kansion sisällysluettelosta huomattiin, että se ei kerro lukijalle kovinkaan tarkasti, mitä kukin osio sisältää. Uuteen kansioon tehtiin kaksi tasoinen otsikointi, jotta sieltä olisi mahdollisimman helppo ja nopea löytää tarvittava tieto.

Toivelistamenetelmästä kävi ilmi, että vastanneet työntekijät kokivat puutteita olevan paljon. Eritoten painotettiin sitä, että ohjeita löytyisi kaikkeen mahdolliseen arkeen liittyvään. Moni toivottu asia löytyi vanhasta kansioista jossakin muodossa, mutta ne saatettiin vain sivuta ohimennen tai sijaista epäjohdonmukaisessa paikassa. Epäselviä kohtia pyrittiin tuomaan paremmin esille ja parantaa ymmärrettävyyttä selkeällä rakenteella. Asiat, jotka puuttuivat kokonaan vanhasta kansioista ja niitä toivottiin uuteen kansioon, olivat:

- Vastuuohjaajan tehtävät ja työnkuva

- Kassa ohjeistus
- Vakkari vs. Keikkari, mitä vastuuerot/päätösvoimaa on
- DomaCare ohjeistus (kirjautusjärjestelmä)
- Omaohjaajan työhön liittyvät lomakkeet
- Ruokatilausohjeistus
- Siivousasiat; mitä sisältää viikkosiivous ym.

Vastanneet olivat sitä mieltä, että nykyinen perehdytyskansio on rakenteeltaan sekava ja koottu epärelevanttiin järjestykseen. Lisäksi toivottiin, että ohjeet olisivat selkeitä ja ytimekkäitä. Näihin toiveisiin vastattiin dokumenttianalyysin pohjalta tiivistämällä ohjeistuksia sekä selkeyttämällä sisällysluetteloa.

Työyhteisöltä pyydettiin myös välipalautetta perehdytyskansioon ensimmäisestä uudesta versiosta. Palautetta ei kuitenkaan saatu, vaikka asiasta tiedotettiin työyhteisön eri kanavilla. Palautetta saatiin kuitenkin opinnäytetyön työpaikkaohjaajina toimivilta yksikönjohtajalta sekä vastuuhjaajalta. Palautteesta kävi ilmi, että uudessa kansiossa oli keskitytty vain arjen tilanteisiin, mutta siltä osin työhön oltiin tyytyväisiä. Lisäyksenä toivottiin kuvausta yrityksestä, yksiköstä sekä lastensuojelusta yleensäkin. Näitä tietoja lisättiin kansioon ja lähteenä käytettiin opinnäytetyön kuvausta näistä kohdista. Lopuksi ne muotoiltiin muuhun kansioon sopivaan muotoon.

Vertailukehittävästä toiminnasta, jossa käytettiin saman yrityksen, eri yksikön perehdytysmateriaalia selvisi, että se oli kasattu johdonmukaisemmin. Monet tekstit olivat kuitenkin samoja tai tehty samoilla pohjilla, kuin Kotipiha yksikön. Sieltä myös löytyi osioita, joita ei katsottu tarpeelliseksi tähän perehdytyskansioon. Esimerkiksi vertailtavasta kansioista löytyi otsikot työhyvinvointi ja työsuojelun toimintaohjelma. Työhyvinvointi osiosta löytyi muun muassa työntekijän päihdeohjelma. Perehdytyskansioon on kuitenkin tarkoitus olla työntekijän apu arkitilanteissa työpaikalla, joten tällaiset manuaalit eivät kuulu perehdytyskansioon. On kuitenkin hyvä pohtia, voisiko tällaisia tietopaketteja ja asiakirjoja koota omaan kansioonsa. Toisella yksiköllä on käytössä myös asiakkaille tarkoitettuja tietolehtisiä, jotka katsottiin hyödyllisiksi. Yhteen lehtiseen oli kasattu tietoa rajoitustoimenpiteistä ja se oli visuaalisesti miellyttävästi rakennettu, sitä tehtäessä oli selvästi ajateltu kohderyhmää. Sitä kannattaisi ehdottomasti hyödyntää muissakin yksiköissä. Vertailtavasta kansioista löytyi kattavat kuvaukset ohjaajan sekä yksikössä toimivan sairaanhoitajan tehtäviin. Näitä tietoja hyödynnettiin uudessa kansiossa.

6 TUOTOS

Tuotoksena opinnäytetyölle syntyi uudelleen koottu perehdytyskansio. Kansio koottiin hyödyntämällä yksikön vanhaa perehdytyskansiota selkeyttämällä lakitekstiä muistuttavaa kapulakielisyyttä, tiivistämällä tekstiä tekemällä erilaisia listoja sekä poistamalla päällekkäisyyksiä eri osioiden väliltä. Uudesta sisällysluettelosta tehtiin kaksitasoinen, jotta alaotsikosta kävisi ilmi, mitä asiaa se käsittelee ja oikea teema löytyy kansioista helposti. Kappaleiden sisälläkin on vielä väliotsikoita selkeyttämässä tekstiä. Esimerkiksi Rahankäyttö kappaleen sisältä löytyvät otsikot Lasten rahat ja Yksikön rahat. Kansio myös sivunumeroitiin, joka nopeuttaa oikean kohdan löytymistä. (Ks. Liite 1)

1. Työskentelyohjeita
  - 1.1. Viikko ja päiväohjelma
  - 1.2. Yleisiä ohjeistuksia
  - 1.3. Uhka- ja vaaratilanteet
  - 1.4. Jos lapsi katoaa
  - 1.5. Jos lapsi kuolee
  - 1.6. Lääkehoito
  - 1.7. Rahankäyttö
  - 1.8. Työntekijän poissaolot ja työterveys

Muita pääotsikoita olivat Kotipiha, Roolit ja Rajoitustoimenpiteet. Roolit osiossa avataan kaikki yksikössä työskentelevät roolit: omaohjaaja, yksikönjohtaja, vastaava ohjaaja, sairaanhoitaja, tuntityöntekijä sekä päivystäjä. Lisäksi on lyhyesti avattu eri vastuualueet: siivousvastaava, ruokavastaava ja autovastaava. Rajoitustoimenpiteet osiossa käytiin läpi kaikki yksikössä käytössä olevat rajoitustoimenpiteet. Osoissa kerrottiin, milloin rajoitusta voidaan käyttää, kuka sitä voi käyttää, miten se tulee kirjata ja raportoida sekä kuinka tulee kuulla myös lasta ja huoltajaa. Suunnitelmat osioon siirrettiin valmiiksi kansiossa olleet lakisäätteiset suunnitelmat kuten toimintasuunnitelma, omavalvontasuunnitelma sekä henkilöstö- ja koulutussuunnitelma. Suunnitelmat osio jäi toistaiseksi pois perehdytyskansioista ja sitä jäätettiin pohtimaan, tulisiko niille oma kansio vai tulevatko ne osaksi perehdytyskansiota. Netistä löytyvältä

perehdyttämiseen erikoistuneelta sivustolta löytyi mallipohja perehdytyskansioon ja sen sisällön järjestys mukaili hyvin paljon samaa; ensin kerrotaan yrityksestä, sitten uuden työntekijän työnkuvasta ja niin edelleen (Perehdytysopas 2023).

Visuaalisesti miellyttävämpi perehdytyskansio on myös mukavampi lukea, joten siihen pyrittiin myös kiinnittämään huomiota. Joissakin kohdissa käytettiin tekstin tai luettelon sijaan kuvia, jolla saatiin hieman elävöitettyä kansion ulkoasua. Fonteissa ja kuvioissa käytettiin pelkästään vihreää, mustaa ja valkoista, jotka ovat Kotico Oy. n logon värit. Esimerkiksi kaikki otsikot sekä luettelomerkit olivat mustan sijaan vihreällä.

7 POHDINTA

Voisi ajatella, että perehdytyskansiosta toivotaan mahdollisimman lyhyttä ja ytimekästä. Tämä osittain piti paikkaansa, mutta perehdytyskansioon haluttiin kuitenkin hyvinkin yksityiskohtaista tietoa arjen eri käytänteistä. Tätä projektia aloittaessani minulla oli täysin sama ajatus, että perehdytyskansion tulee olla kattava. Yllätyin kuitenkin siitä, kuinka yksityiskohtaista tietoa uuteen kansioon toivottiin. Tässä mielestäni näkyy hyvin se, että olen itse työskennellyt kyseisessä yksikössä ja monet sen arkiset asiat ovat minulle itsestäänselvyksiä. Koska opinnäytetyö on työyhteisölähtöinen, pyrin parhaani mukaan vastaamaan työntekijöiden toiveisiin perehdytyskansion suhteen. Olen itsekin saanut huomata, että lastensuojelulaitoksessa työskennellessä on paljon muistettavaa, joten on hyvä olla paikka, josta voi tarkistaa, miten missäkin tilanteessa tulee toimia.

Halusin koota perehdytyskansion siten, että haluttu tieto löytyy sieltä helposti ja nopeasti. Pohdin, millä tavalla tieto löytyisi helpoiten ja ensin ajattelin sanasto mallista hakemistoa. Päädyin kuitenkin tekemään sisällysluettelosta kaksitasoisen, jossa ensimmäinen taso kertoo yläotsikon ja toinen taso tarkan sisällön. Esimerkiksi kappale kaksi on Työskentelyohjeita ja toisen kappaleen ensimmäinen alaluku Viikko- ja päiväohjelma (Ks.Liite1). Tähän rakenteeseen olin itse tyytyväinen ja omasta mielestäni se oli selkeä.

Mitä tulee opinnäytetyön eettisyyteen ja luotettavuuteen, koen huomioineeni ne hyvin koko prosessin ajan. Luotettavuudesta olen huolehtinut tarkalla työn rajaamisella sekä lähteiden luotettavuudella. Olen useassa kohtaa tarkistanut, että samanlainen tai samansuuntainen tieto löytyisi useammasta lähteestä. Eettisyydestä olen huolehtinut siten, että olen aina toimiessaniertonut, mihin esimerkiksi kysely liittyy. Ja lainatessani toisen yksikön perehdytysmateriaalia, kerroin tarkasti mihin sitä tarvitsen ja mitä sille teen. Tässä tapauksessa siis kerroin, että yksi menetelmistäni oli vertailukehittäminen ja, että haluaisin käyttää heidän materiaaliaan vertailukohteena. Ainoa asia, johon olen itse hieman tyytymätön, on se, etten saanut työyhteisöltä juurikaan kysymiäni toiveita enkä saanut palautetta ensimmäisestä perehdytyskansion versiosta lainkaan. Yritin edistää asiaa laittamalla viestin myös työyhteisön viestintäkanavan kautta.

Yhteisöpedagogin työnkuvat voivat olla hyvinkin laajoja ja perehdyttämisestä ja sen kehittämisestä vastaaminen voi hyvinkin olla yksi niistä. Yhteisöpedagogin yksi kompetensseista on yhteisöllinen osaaminen. Hyvä perehdyttäminen ja hyvä perehdytysmateriaali edistävät työyhteisön yhteisöllisyyttä, koska kaikki tietävät, mitä heiltä odotetaan. Etenkin jos perehdytys ja sen materiaalit tehdään osallistamalla työyhteisöä. Hyvä perehdytys myös lisää työyhteisön ja yksittäisten työntekijöiden hyvinvointia, kun kaikilla on tiedossa yhteiset käytänteet ja rakenteet sekä yhteiset pelisäännöt. Lisäksi vaikuttamis- ja kehittämistyö ovat myös merkittäviä osia yhteisöpedagogin ammatillisia kompetensseja, jota tämä opinnäytetyö edustaa.

Tämän tyyppinen opinnäytetyö voi hyödyntää monia alan toimijoita, mutta varmasti myös eri alojen toimijoita, sillä kaikilla työpaikoilla täytyy toteuttaa jonkinlaista perehdytystä. Lisäksi lähes kaikilla työpaikoilla on myös jonkinlainen kirjallinen perehdytysmateriaali tukemassa uuden työntekijän perehdyttämistä. Eikä riitä, että materiaali vain kerätään ja laitetaan jokainen uusi työntekijä lukemaan se, vaan mielestäni on tärkeää, että materiaalia käydään säännöllisesti läpi ja päivitetään. Sekä päivittäminen, että kokoaminen taas tulisi tapahtua työyhteisölähtöisesti, jotta siitä saadaan oikeasti hyödyllinen.

8 LOPUKSI

Palaute valmistuneesta perehdytyskansiosta oli positiivista. Sain palautteen aikataulullisista syistä kirjallisena ja sitä ennen kävimme puhelimitse lyhyen keskustelun yksikönjohtajan kanssa. Palautteesta kävi ilmi, että lopputulos oli tilaajan toivomusten mukainen ja se koettiin hyödyllisenä. Erityisesti tyytyväisiä oltiin siihen, että perehdytyskansiota oli saatu tiivistettyä ja siitä oli saatu helppolukuisempi. Myös kansion uusi rakenne koettiin nyt käytännöllisemmäksi ja loogisemmaksi. Tilaaaja kokee, että perehdytyskansiosta tulee oiva työkalu yksikköön ja sitä halutaan myös pitää yllä. Puhelimessa käydyssä keskustelussa keskusteltiin siitä, että tehtyäni kovan työn tähän asti, olen kiinnostunut vielä jatkamaan prosessia. Yritykselle on tulossa joitakin uudistuksia liittyen muun muassa logoon ja kotisivujen ulkonäköön ja olen halukas muokkaamaan uuden kansion niiden kanssa yhdenmukaiseksi. Sisältöönkin oli vielä joitakin toiveita, jotka olen luvannut myös sinne lisätä. Esimerkiksi työntekijöiltäkin nousseet asiat kuten laitteiden ja lomakkeiden käyttöön liittyvää ohjeistusta. On hyvä muistaa, että perehdytysmateriaalien kasaaminen on prosessi, joka todennäköisesti elää matkan varrella, kun mieleen tulee uusia asioita, joita lisätä. Perehdytysmateriaalit täytyy myös pitää ajan tasalla, mikäli yhteiskunnassa tai työpaikalla tulee muutoksia.

LÄHTEET

- Aluehallintovirasto 2023. Sosiaalihuollon omavalvonta. Viitattu 22.6.2023
<https://avi.fi/asioi/viranomainen/omavalvonta/sosiaalihuollon-omavalvonta>
- Eklund Annina 2018. Tervetuloa meille! Uuden työntekijän perehdytys. 26. (E-kirja.) 3. painos.
- Hyvinvointiala 2019. Lastensuojelukäytäntöjä yhtenäistetään ja valvontaa parannetaan. Viitattu 14.8.2023.
<https://www.hyvinvointiala.fi/lastensuojelun-kaytantoja-yhtenaistetaan-ja-valvontaa-parannetaan/>
- Kotico 2023. Yritys. Viitattu 21.8.2023 <https://kotico.fi/yritys>
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 2002/504, §1. Luettu 16.8.2023.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020504#P1>
- Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä 817/2015, §1. Viitattu 16.8.2023.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150817>
- Lastensuojelu.info 2023. Sanasto. Viitattu 16.8.2023. <https://www.lastensuojelu.info/sanasto/>
- Lastensuojelulaki 2007/417, §59. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#P59>
- Lastensuojelulaki 2007/417, §61 b. Viitattu 22.6.2023
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L11P61b>
- Lastensuojelulaki 2019/542, §60. Viitattu 31.8.2023.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L10P60>
- Lastensuojelulaki 2020/1242, §52 a. Viitattu 22.6.2023
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L14P82>
- Lastensuojelulaki 2022/610, §11. Viitattu 22.6.2023
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L3P11>
- Luostarinen, Heikki & Väliverronen Esa 1991. Kielensyöjät. 198–199. (E-kirja) Tampere: Vas-tapaino.
- Minilex 2023. Lastensuojelua koskeva lainsäädäntö. Viitattu 16.8.2023
<https://www.minilex.fi/a/lastensuojelua-koskeva-lains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nt%C3%B6>

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 136, 139, 158, 172. (E-kirja.) 3. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Perehdytysopas 2023. Perehdytyspohja. Viitattu 7.9.2023. <https://www.perehdytysopas.fi/>

Sirkkiä, Elli & Klen, Inga 2022. Hyvä perehdytys tukee työssä jaksamista. Viitattu 22.6.2023 <https://dialogi.diak.fi/2022/05/03/hyva-perehdytys-tukee-tyossa-jaksamista/>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2020. Lastensuojelun vaativan sijaishuollon

uudistamistyöryhmän loppuraportti. Viitattu 22.6.2023 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162414/STM_2020_28_rap.pdf

THL 2023a. Lastensuojelu 2022. Viitattu 22.6.2023. <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lastensuojelu/lastensuojelu>

THL 2023b. Mitä on lastensuojelu?. Viitattu 22.6.2023 <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu>

THL 2023c. Sijaishuolto. Viitattu 22.6.2023 <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto>

Tiili Anna & Kuokkanen Julia 2021. Lapsen vuoksi. Lastensuojelun keskusliiton verkkojulkaisu 2/2021. Viitattu 8.7.2023. <https://www.talentia.fi/wp-content/uploads/2021/03/Lapsen-vuoksi-Lastensuojelun-laitoshoidon-vetovoimatekijat-ja-alalta-tyontavat-tekijat-1.pdf>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuominen, Kari 2011. Benchmarking pähkinässä. Lyhennelmä kirjasta Benchmarking käytännössä.

Työturvallisuuslaki 2002/738, §14. Viitattu 22.6.2023 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738#L2P14>

LIITTEET

Liite 1

Uuden perehdytyskansion sisällysluettelo

1.	Kotipiha	1
1.1.	Kotico oy.....	2
1.2.	Kotipiha	2
1.3.	Lastensuojelu ja sijoittaminen lyhyesti	3
1.4.	Sijoitusprosessi.....	5
2.	Työskentelyohjeita	5
2.1.	Viikko- ja päiväohjelma	6
2.2.	Yleisiä ohjeistuksia	6
2.3.	Siivoaminen	8
2.4.	Uhka- ja vaaratilanteet.....	9
2.5.	Jos lapsi katoaa	10
2.6.	Jos lapsi kuolee.....	11
2.7.	Lääkehoito.....	12
2.8.	Rahankäyttö	12
2.9.	Työntekijän poissaolot ja työterveys	13
3.	Roolit	13
3.1.	Omaohjaaja	14
3.2.	Yksikönjohtaja	16
3.3.	Vastaava ohjaaja	16
3.4.	Sairaanhoitaja	16
3.5.	Tuntityöntekijä (keikkalainen)	17
3.6.	Päivystäjä	17
3.7.	Vastuualueet	17
4.	Rajoitustoimenpiteet	18
4.1.	Yleistä	19
4.2.	Lievimmän puuttumisen periaatteet	19
4.3.	Lapsen ja huoltajan kuuleminen	19
4.4.	Kotipihassa käytössä olevat rajoitustoimenpiteet.....	20
4.5.	Kirjaaminen	24